

BANA BIRAKILAN MİRAS

HERITAGE LEFT FOR ME

Hakan AKDAĞ Yakup SUBAŞI

ÖZET

Bu çalışmada ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı kapsamındaki “Küresel Bağlantılar” Öğrenme alanı içerisinde yer alan “Hepimizin Dünyası” ünitesinin 4. ve 5. kazanımlarına yönelik etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikle öğrencilerin yakın çevresinin yanında çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verilerek öğrenim becerilerinin geliştirilmesi ve etkinlik konusu ile ilgili kalıcılık sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan etkinlikle öğrenciler özellikle her gün karşılaştıkları ya da birkaç defa görmüş oldukları yerler hakkında daha bilinçli olmaları sağlandı. 40+40 ders süresi içerisinde gerçekleştirilen bu etkinlikle öğrenciler ortak miras, tarihsel mirasa duyarlı olma, çevresinde bulunan yerel ortak mirası tanıma, turizm eserlerinin tanıtılmasının önemini kavrama ve bunlara sahip çıkma bilincini kazandırılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Dersi, Hepimizin Dünyası, Ortak Miras.

ABSTRACT

This study contains an activity intended for the 4th and 5th outcomes of the unit named “Our World” in “Global Links” included 5th grades Social Studies Curriculum. Through this activity, it was aimed to enhance students’ learning skills by giving examples from heritage in other countries besides the students’ immediate surroundings, and also it was aimed to provide permanence. By this activity, students gained more consciousness about the places they see every day or several times in their lives. During the 40+40 lecture time, students gained more consciousness about knowing common heritage, historical heritage and local common heritage around them, and they became more aware of the importance of advertising touristic places.

Key Words: Social Studies Lesson, Our World, Common Heritage

GİRİŞ

Yapılandırmacı öğrenme ortamlarında, öğrencinin öğrenme sürecinde daha etkin olması ve kendi bilgisini yapılandırmasından dolayı öğrenme ortamları bireyin çevresiyle daha fazla etkileşimde bulunmasını ve zengin öğrenme yaşantısı geçirmesini sağlayacak şekilde düzenlenmeye çalışılmıştır. Yapılandırmacılıkta öğrenme sosyal ortamda gerçekleştiğinden öğrenme ortamlarında mümkün olduğu kadar gerçek hayatla bağlantı kurmak ve gerçek hayat meselelerini dikkate almak gerekmektedir (Yaşar

ve Gültekin, 2007:289). Çocuğun bir konuyu algılaması, onu, ancak kendi doğal durumu içinde görmekle; ona dokunmakla ondan birçok izlenimler almakla mümkündür. Böyle bir öğretim kalıcı bir öğrenme sağlar. Çocuk, belli bir kavramı başkalarının yalnızca anlatması ile geliştiremez. Bunun için nesne ve olaylarla doğrudan doğruya temas etmeye ihtiyaç duyar (Binbaşoğlu, 2003:7-8)

¹ Yrd. Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Nizip Eğitim Fakültesi, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği. hakanakdag@gantep.edu.tr

^{**} Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, ysubasi21@windowslive.com

2004 yılında ilköğretim programlarında yer alan diğer derslerde olduğu gibi, sosyal bilgiler programı da yapılandırmacı öğretim yaklaşımı doğrultusunda yeniden hazırlandı. Özellikle derse atfedilen misyon, dersin eğitimsel amaçları, öğretim anlayışı ve ölçme-değerlendirme yaklaşımında önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir (Dinç ve Doğan, 2010:20). Türkiye’de 2005 yılında yenilenen Sosyal Bilgiler Programı, oluşturmacı ve yansıtıcı düşünme yaklaşımlarıyla öğrencilerin aktif olduğu dinamik bir sınıf yapısının önemini vurgulamaktadır (Ata, 2006:5). 2005 İlköğretim (4-8. sınıf) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu’nda; yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklayan, bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanan, düzenleyen, geliştiren, farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayan; insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları bilen, değişim ve sürekliliği algılayan, ayrıca bilimsel düşünmeyi temel referans kabul ederek bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözeten, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmayı bilen, farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eden ve kendine özgü fikirler öne süren, insanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösteren bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bu çalışmada tüm bu amaçları göz önünde bulundurarak ortaokul 5. Sınıf Hepimizin Dünyası ünitesinin “çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.” ve “ortak mirasın tanınmasında turizmin yerini fark eder.”(MEB 2011) kazanımlarına yönelik bir etkinlik hazırlanmıştır.

ETKİNLİĞİN UYGULANMASI

Bu çalışmada ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı kapsamındaki “Küresel Bağlantılar” Öğrenme alanı içerisinde yer alan “Hepimizin Dünyası” ünitesinin 4. ve 5. kazanımları olan “çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir” ,“ortak mirasın tanınmasında turizmin yerini fark eder”

kazanımlarına yönelik bir etkinlik düzenlenmiştir.

Bu etkinlik 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılının ikinci döneminde Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan Cengiz Topel Ortaokulunda 5/A sınıfı öğrencileri ile 40+40 dakikalık süre içerisinde yapılmıştır. Etkinliğin amacı öğrencileri ortak miras hakkında bilgilendirmek, tarihsel mirasa duyarlı bireyler haline getirmek ve çevresinde bulunan yerel ortak mirası tanıtip, öğrencilerin yakın çevrelerinde bulunan ortak miras eserlerine ilgilerini artırmak, turizm eserlerinin tanıtılmasının önemini kavramak, bunlara sahip çıkma bilincini kazandırmaktır.

Materyaller

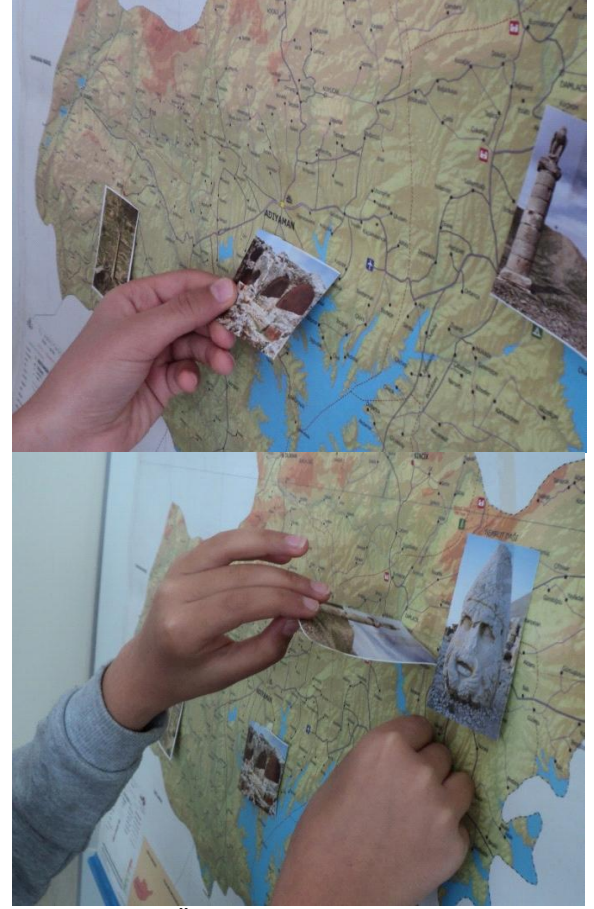
- Adıyaman’daki tarihi eserlerin görselleri (Ek 1)
- Adıyaman İl Turizm Müdürlüğü’nün hazırlamış olduğu broşürler (Ek 2)
- Türkiye’nin dünya miras listesindeki eserlerinin görselleri (Ek 3)
- Miras için kullanılan görseller (Ek 4)
- Puanlamayı gösteren tablo (Ek 5)
- Adıyaman il haritası
- Türkiye haritası
- Projeksiyon aleti (Resim slaytları için)

Derse geçişte öğrencilere miras nedir? sorusu sorulup yakın çevrelerinden mirasa örnekler vermeleri istendi. Öğrenciler mirası açıklayıp örnekler verdiler. Öğrencilere; miras, bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey anlamına gelmektedir (TDK: 2013) tanımı yapıldı. Öğrencilere maddi mirasa ait görseller gösterildi ve mirasın önemli özellikleri açıklandı.

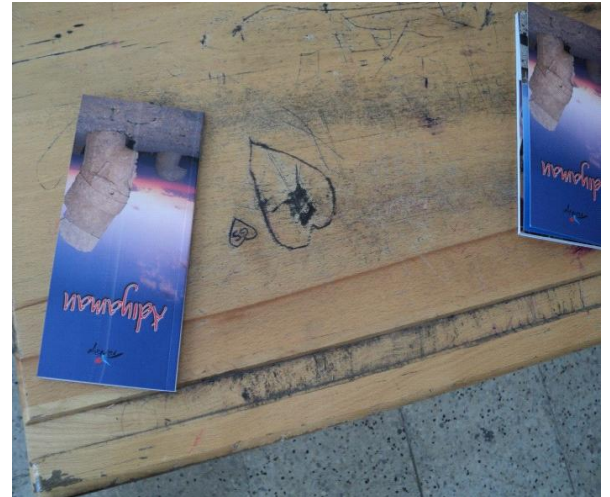
Fotoğraf 1: Öğrencilere gösterilen miras örneklerinden bazı görseller.

Daha sonra ortak miras nedir? sorusu soruldu. Gelen cevaplar doğrultusunda ortak mirası diğer miras türlerinden ayıran özellikleri açıklandı. Öğrencilere birkaç ortak miras eserinin görseli gösterilerek yakın çevrelerinden ortak mirasa örnek vermeleri istendi. Öğrenciler yakın çevrelerinde bulunan ortak miras eserlerinden örnekler verdiler. Öğrencilerin verdiği örneklerle ilaveler yapılarak Adıyaman da bulunan ortak miras eserlerinin önemli özellikleri ve eserlerin Adıyaman da bulundukları yerler açıklandı. Daha sonra Adıyaman da bulunan önemli ortak miras eserlerinin görselleri tek tek öğrencilere gösterildi. Gösterilen görselin hangi ortak miras eseri olduğu soruldu. Doğru cevap veren öğrenci tahtaya kaldırılıp eseri Adıyaman il haritasında bulunduğu yere yapıştırması gerektiği şeklinde açıklama yapıldı. Yanlış yapıştıran öğrencinin yerine başka öğrenci seçilerek doğru yapıştırması istendi. Bu şekilde 7 tane eser haritaya yapıştırıldı.

Fotoğraf 2: Öğrenciler Adıyaman il haritasına görsel eserleri yapıştırırken

Bu etkinlikten sonra Adıyaman İl Turizm Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu afişler öğrencilere gösterildi, broşürler de öğrencilere dağıtılıp dersten sonra daha detaylı bilgi için bunlara başvurabilecekleri belirtildi.

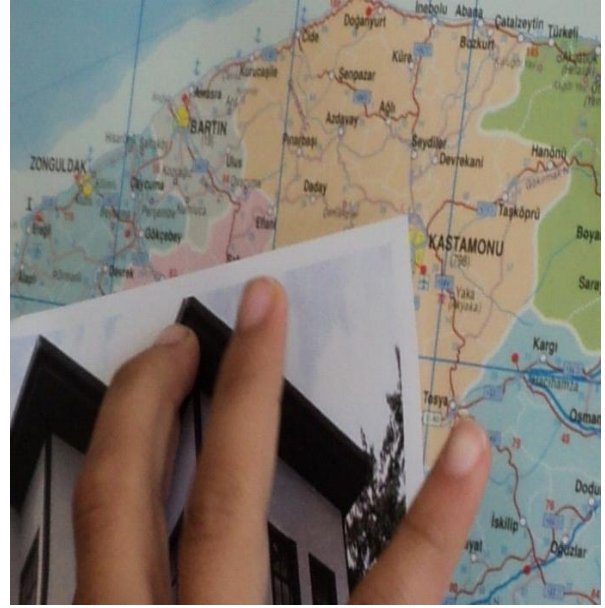

Fotoğraf 3: Öğrencilere gösterilen afiş ve dağıtılan broşür

Daha sonra öğrencilere; Adiyaman'daki ortak miras eserlerini öğrendik, Türkiye'de başka hangi ortak miras eserlerini biliyorsunuz? sorusu soruldu. Öğrenciler birkaç tane eserin ismini söylediler (Topkapı Sarayı, Truva Atı, Diyarbakır Surları, Zeugma, Peri Bacaları...). Öğrencilere Türkiye de öne çıkan ortak miras eserlerinden örnekler verilerek bu eserler hakkında bilgi verildi. Daha sonra dünya miras listesi açıklandı. Dünya miras listesinin önemi belirtildi ve dünya miras listesinde öne çıkan birkaç eser hakkında öğrencilere bilgi verildi (Çin Seddi, Mısır Piramitleri, Özgürlük Heykeli, Mostar Şehri ve Köprüsü, Yağmur Ormanları, Taç Mahal, Kudüs...). Öğrencilere bu listede Türkiye'ye ait 12 eserin bulunduğu belirtildi. Öğrencilerin dünya miras listesinde eser sayımızın artmasının ülkemize sağlayacağı yararları kavramaları için “ dünya miras listesinde daha fazla eserimizin bulunması bize ne tür yararlar sağlayacaktır?” Sorusu sorulup sınıfta tartışıldı. Tartışmadan sonra Dünya miras listesinde bulunan eserlerimizin daha iyi kavranması için bir etkinlik yapıldı. Türkiye'nin dünya miras listesinde bulunan eserlerin özellikleri okunup özellikleri okunan eserin hangi eser olduğu soruldu. Doğru cevap veren öğrencinin eseri tahtada bulunan Türkiye haritasına yapıştırması istendi. Tahtaya kalkan öğrenci için bütün sınıf 20 den geriye sayı sayarak bu süre içerisinde öğrencinin eseri yapıştırması gerektiği belirtildi. Bu süre içerisinde eseri yapıştıramayan veya doğru yere

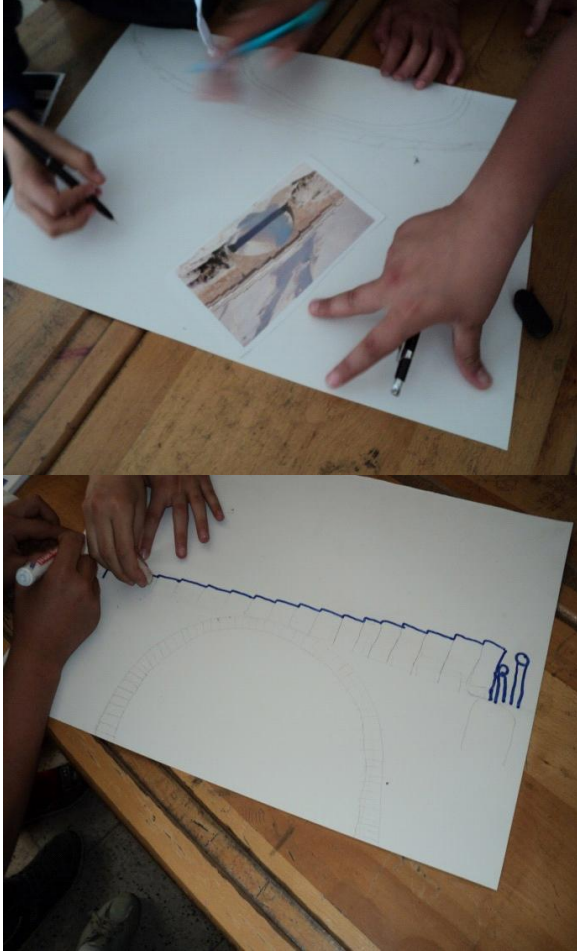
yapıştıramayan öğrencinin yerine başka öğrenci seçildi. Eseri doğru yapıştıran öğrenci alkışlandı.

Fotoğraf 4: Öğrenciler Türkiye haritasına görsel eserleri yapıştırırken

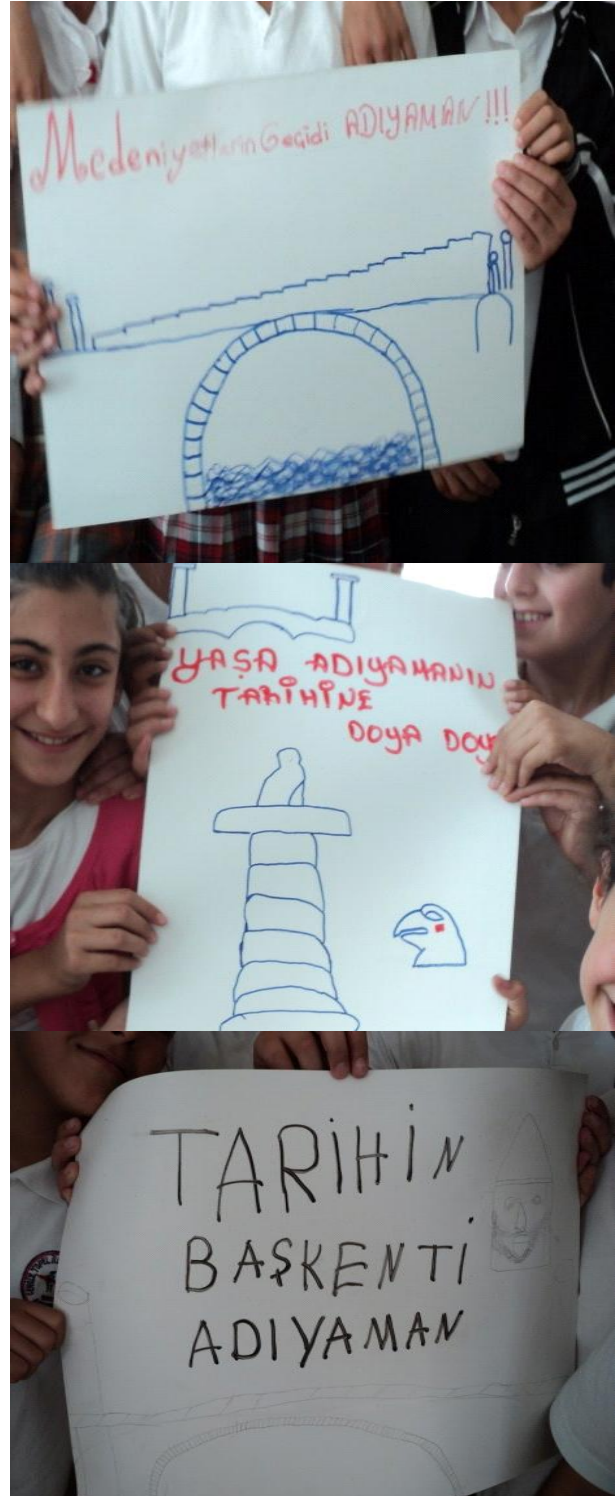
Arkasından öğrencilerden 4 grup oluşturularak, 3 gruptan Adiyaman'ın tanıtımı yapan bir afiş hazırlamaları istendi, 4.gruba ise yapılacak çalışmaları değerlendirme görevi verildi (4. gruba sadece 5 öğrenci seçildi).

Öğrencilere 15 dk. süre verildi. Gruplarda iş bölümü yapılarak grubun bazı üyelerine afiş çizme görevi verilirken, geri kalanlar ise afişe uygun bir slogan bulmak için görevlendirildi. Süreçte öğrencilerin derste kullanılan materyallerden yararlanabilecekleri ifade edildi.

Fotoğraf 5: Öğrenciler afiş hazırlarken

Değerlendirme grubu da süreci izledi. Süre dolduğunda öğrencilerden çalışmaları bırakmaları ve değerlendirme grubundan yapılan çalışmaları değerlendirmeleri istendi. 2 çeşit puanlama yapıldı: birincisi resim için, diğeri slogan için. Değerlendirme grubu çalışmaları inceleyip yapılan resimler ve sloganlar için puanlar verdi. Resim için 1den 5, slogan için ise 1den 3'e kadar puanlama numaraları belirlendi. Verilen puanlar hesaplanarak grupların puanları hesaplandı.

Fotoğraf 6: Öğrencilerin hazırladıkları afişler.

Hesaplanan puanlara göre en iyi grup belirlendikten sonra ders bitirildi

DEĞERLENDİRME

Bütün etkinlikler bittikten sonra öğrencilere ders hakkında görüşleri alındı. Öğrenciler dersin çok güzel geçtiğini hem öğrendiklerini hem de oyun oynayarak eğlendiklerini belirttiler. Zamanın çok çabuk geçtiğini belirttiler. Öğrencilerin ortak miras ile mirasın farkını bilmedikleri etkinliklerden sonra ortak mirası mirastan ayıran özellikleri sayabildikleri gözlemlendi. Adıyaman da bulunan eserlerin çoğunu bildikleri (Arsemia ve Eski Besni Kalıntıları hariç) ama bunların ortak miras eseri oldukları ve Adıyaman'ın tam olarak neresinde bulundukları bilmedikleri gözlemlendi, birinci etkinlikten sonra bunları da öğrendikleri gözlemlendi.

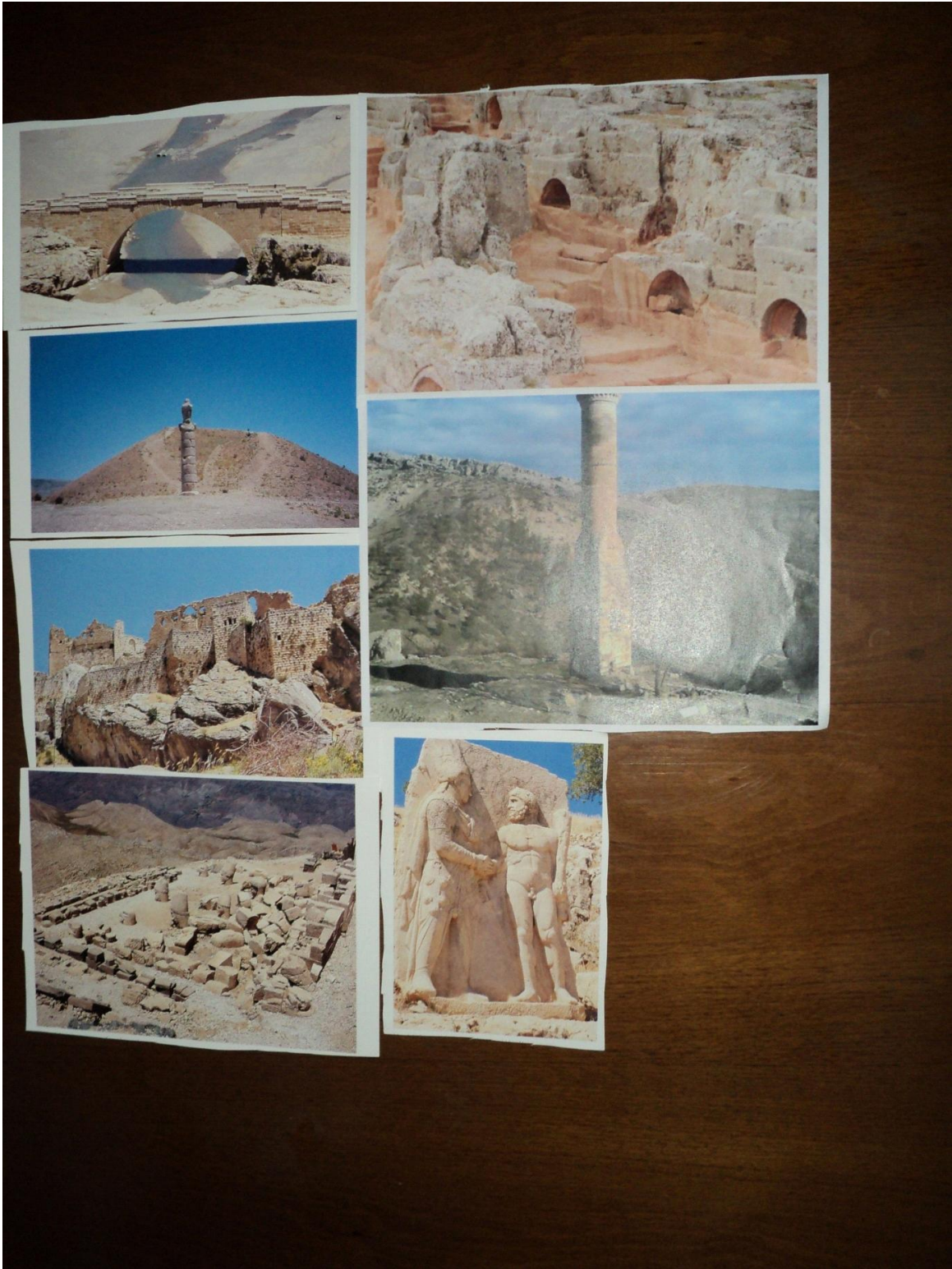
İkinci etkinlikte ise öğrencilerin dünya miras listesini duydukları ancak Türkiye'den bu listede bulunan eserlerin çoğunu bilmedikleri gözlemlendi. İkinci etkinlikten sonra öğrenciler hem listedeki eserleri hem de eserlerin bulundukları illeri öğrendikleri gözlemlendi. Öğrencilere, dersin başında dünya miras listesinde eser sayısının çok olmasının bize sağlayacağı yararlar sorulduğunda bunu açıklayamadıkları gözlemlendi. Dersin sonunda; Fransa'nın dünya miras listesinde eser sayısının bizden çok olmasının Fransa'ya sağladığı yararlar nelerdir? Sorusu yöneltildi. Soruya gelen cevaplardan, öğrencilerin dünya miras listesinde bir ülkenin eser sayısının çok olmasının sağlayacağı yararları öğrendikleri gözlemlendi. Ve öğrencilerden dünya miras listesinde önü çıkan eserlerden örnek vermeleri istendiğinde, öğrencilerin birkaç örnek verebildikleri gözlemlendi. Üçüncü etkinlikte öğrencilerin hem düşünme hem işbirliği hem de el becerilerine dayanan bir çalışma olduğu için öğrenciler başta nasıl bir yol izleyecekleri

konusunda tereddütte idiler. Grup işbirliği ile çalışmalar yapıldığı için öğrencilerin dayanışma içerisinde hareket ettikleri, hızlı karar verdikleri ve giderek süreci hızlandırdıkları gözlemlendi.

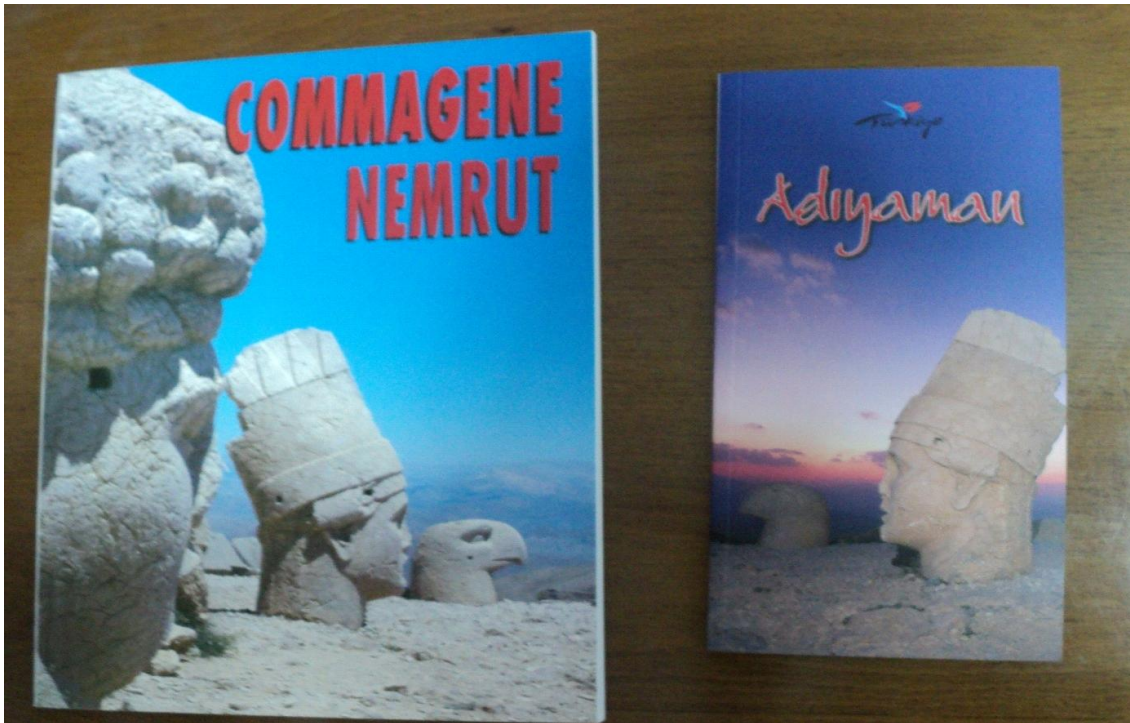
KAYNAKLAR

- Ata, B. (2006). "Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yansıtıcı Soruşturma Geleneği ve Oluşturmacılık Yaklaşımı" Eğitimde Çağdaş Yönelimler III: Yapılandırmacılık ve Eğitimde Yansımaları Sempozyumu. Özel Tevfik Fikret Okulları
- Binbaşoğlu, C. (2003). Hayat Bilgisi Öğretimi. (Birinci Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Dinç E. ve Doğan Y. (2010). ,," The Views of Teachers on the Upper Primary Social Studies Curriculum and Its Practise"" , Journal of Social Studies Education Research, 1(1), (17-49).
- MEB. (2005), İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, (4 5.sınıflar), Ankara: MEB Yayınevi.
- MEB (2011). İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı. İstanbul: MEB Yayınları
- TDK (Türk Dil Kurumu). (2013). <http://tdkterim.gov.tr/bts/> adresinden 5 mayıs 2013 tarihinde alınmıştır.
- Yaşar, Ş - Gültekin M. (2007). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Araç- Gereç Kullanımı, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ed: Cemil ÖZTÜRK, (3. Bask.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

EK 1

EK 2

EK 3

EK 4

EK 5

Slogan = 3 > 8 Puan
Resim = 5

2. Grup
Slogan = 2 > 6 Puan
Resim = 4

3. Grup
Slogan = 3 > 5 Puan
Resim = 2